

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

MOSEVEJ 16

LÆSØ KOMMUNE

Besigtigelsesdato:
Besigtiget af:
Journalnummer:

11.06.2011
Maria Wedel Gjelstrup
2011-7.82.07/825-0001

Kommune:
Adresse:
Betegnelse:
Fredningsår:
Omfang:

Læsø Kommune
Mosevej 16, 9940 Læsø
Mosevej 16
1994
Det tangtækte længehus (1830).

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Det tangtækte længehus ligger i den nordøstlige del af Læsø, i den tidligere mose, på en græsplæne.

Huset er opført i sorttjæret fattigt bindingsværk med løsholter i næsten alle fag og kun få dokker. Stolperne står direkte på syldstenene og de lerklinede tavler er alle hvidkalkede. Taget er tænget med tang på nordsiden og på gavlene, mens sydsiden er tækket med strå. Vestgavlen er kun delvist tangbeklædning over en sorttjæret brædebeklædning i gavltrekanten, hvori der sidder en revleluge. Tangtaget er skåret til omkring vinduer og døre og i rygningen findes en muret, hvid skorstenspipe, med sokkel og krave. Vinduerne er en blanding af en- og torammede vinduer, alle ældre og grønmaledede. På langsiden mod nord ses en ældre revledør og en nyere med vindue. På sydsiden findes et mindre grønmalet bislag med en nyere, todelt revledør med ældre beslag. Alle døre er sortmalede.

Indvendigt er den oprindelige grundplan delvist bevaret med værelse og stue i den vestlige del, og med stald, udhus og toilet i den østlige del. Mange overflader, ældre skibstømmer og detaljer er bevaret, som synlige loftbjælker, bræddeloft og revledøre. I den vestlige del er et nyere, gult teglstensgulv mens der i den østlige del findes et støbt gulv. I køkken og bad er de fleste overflader nyere. Loftet står uudnyttet.

— BYGNINGSHISTORIE

Opført ca. 1827

I 1985 er der lagt stråtag på sydsiden, da man på daværende tidspunkt ikke kunne få nyt tang.

Nordsiden af taget og de to gavle er gennem de senere år gennemgået en større restaurering.

— KILDER

Ingen angivet

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den miljømæssige værdi knytter sig til længehusets placering på en åben plæne, der vidner om det landskab, der var typisk for Læsø, dengang der ingen skov var på øen. Hermed fastholdes de historiske fortællinger om øens udvikling. Omkring den store plæne er store buskadser, der sammen med bygningens mure tillige giver en opdeling af haverum både mod nord og syd, hvilket skaber forskellige rum og læ omkring huset.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Bygningens kulturhistoriske værdi knytter sig til de karakteristiske og lokale træk, som udgøres af tangtaget og skibstømmeret, der ses i både bindingsværket og interiøret, samt til den stadig aflæselige opdeling af grundplan til stuehus og stald.

Tangtagenes traditionelle opbygningsprincip ses på loftet på undersiden af taget ved de synlige vasker, der består af store mængder sammensnoet ålegræs, der fæstnet på de nederste 3-4 lægter for at danne en solid bund for resten af tangtaget. Udskæringerne omkring vinduerne, er ligeledes et vidnesbyrd om lokale håndværksmæssige traditioner.

Sammenbindingen mellem tangtag og stråtaget vidner om en nyere kulturhistorie, hvor det i mange år ikke var muligt at få det ellers førhen lokale ålegræs, og derfor måtte man erstatte med strå.

De mange skibsdele, der indgår i bygningens konstruktion og interiør er tillige et karakteristisk træk for Læsø. Skibsvragene var en vigtig del af materialebruget på øen, hvor der i en lang periode næsten ingen træer var, eftersom alt tømmer var blevet brugt til brændsel i saltsyderierne. Farvandet omkring Læsø med mange langstrakte, flade rev udgjorde førhen en stor fare for søfarten, og mange skibe strandede. Disse strandinger gav flere fordele til læsøboerne, dels i form af bjergeløn, og dels i form af skibstømmer, der kunne bruges til byggeri. I bygningens fattige bindingsværk, de indvendige loftbjælker, knægte ses det ældre skibstømmer.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Bygningens arkitektoniske værdi knytter sig til tangtagets enorme volumen, der som en blød pude glider ned over bindingsværksmurene. Særligt ved udskæringerne omkring vinduer og døre og på østgavlen fornemmes det enorme tags tykkelse og det tæt pressede ålegræs.

Indvendigt har den gennemførte enkle materialeholdning en fin arkitektonisk værdi, der binder det udvendige indtryk sammen med den indre. Dette understreges af den pragmatiske detaljering, hvor der ikke er tilføjet unødvendige detaljer, men i stedet fremhævet de enkelte nødvendige bygningsdetaljer. Som eksempel på dette er de kraftige loftbjælker, der er bemalede i traditionelle dybe farver, og dermed markere sig i rummet, og skaber en fin takt. Flere steder ses tillige udskårne, bemalede knægte under bjælkerne.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I bygningens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til det samlede volumen, til bindingsværket og det store tangtag, herunder de tunge gavle, skibstømmeret samt de ældre vinduer og døre. Hertil kommer den generelle materialeholdning.

I bygningens indre knytter de bærende fredningsværdier sig til den til dels bevarede grundplan med opdelingen af stuehus mod vest og staldfunktion mod øst. Endvidere til de mange ældre overflader, skibstømmeret og bygningsdetaljer, herunder ældre revledøre med låse og beslag, samt de kraftige loftbjælker og knægte.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet